

ci pa so jih ranjenci čakali zama, čeprav so bile za njihovo ozdravitev prepotrebne. To doživetje je moj stric dr. Lojze Simoniti pri nas doma tolikokrat pripovedoval, da še danes, po petdesetih letih, vem vsako njegovo besedo na pamet. Ne bom pozabil njegovih oči, ko so vsakokrat bile solzne.

Poboji na Legnu

V Slovenj Gradcu je bilo veliko pobojev. V Starem trgu so jih pobili toliko, da je kri tekla izpod hriba. Moj stric je bil po vojni tudi prvi župan Slovenj Gradca, vendar so ga kmalu z odborniki vred zaprli v celjski Stari pisker. Hoteli so ga spraviti na Teharje, kjer bi končal kot večina taboriščnikov. Na intervencijo svojcev pri Radu Simoniti je bil nato izpuščen.

Na Legnu pri Kreuhovi domačiji so partizani v eni sami noči poklali okoli 5.000 hrvaških beguncev, starce, ženske in otroke.”

Karel Žerjav, nekdanji partizan: “Med vojno in po vojni smo partizani naredili veliko hudega. Posebno nekateri. Komandir velenjskih partizanov Dušan Lebl je bil eden takih. Ta je znal samo klati. Hvalil se je, da jih je poklal na tisoče. Tam na Legnu pri Slovenj Gradcu je bil zraven.”

Dr. Dimitrij Mikuš, poslanec Zbora združenega dela prve Skupščine RS, predstojnik ginekologije v Slovenj Gradcu, mi je med odmorom v avli parlamenta dejal: “Slišal sem, da raziskuješ poboje v Celju. Tudi jaz sem v komisiji v Slovenj Gradcu. Ti v Celju boš imel tudi dosti dela. Pri nas so jih zelo veliko pobili v Starem trgu, na Legnu in še na nekaj krajih. Veš, jaz sem bil partizan v brigadi. Resnično smo se bolj bali strelav v hrbet kot strelav od spredaj. Jaz sem jih dobro spoznal, čeprav očetu nisem dolgo verjel. Posebno kar se tiče komunistov – boljševikov. Kolikor vem, jih je tvoj oče tudi dobro poznal, saj je bil tri leta ruski ujetnik.”

Z družino Mikuš iz Vojnika smo bili družinski prijatelji. Mitjev oče dr. Rudolf Mikuš je bil naš hišni zdravnik.

Grobišče Žančani

Na prošnjo gospe Vide Dular-Vrhnjak je vladna komisija za izvajanje zakona o popravi krivic odšla v Slovenj Gradec, kjer so se ji pridružili člani komisije Demos iz Celja, med njimi tudi Anton Drobnič. Dularjeva nam je pokazala gro-

bišče Žančani zahodno od Starega trga, kjer naj bi bil ubit tudi njen oče. V strmem, mešanem gozdu nad samotno dolinico je v pobočje zarezan globok jarek, po katerem so nekoč vlekli les z višjih leg. Širok je bil okoli tri do štiri metre. V dolžini 400 do 500 metrov je bil

do tričetr zasut, na nasuti zemlji pa so bile posajene mlade smreke. Na nekaj mestih smo videli luknje, kjer so lisice izkopavale lobanje. Tisti dan so bile lobanje odstranjene, ker je nekdo vedel, da bo prišla naša komisija. Kot domnevajo Slovenjgradčani, je bilo tu pobitih od 3.000 do 4.000 ljudi, saj so jih tovornjaki nekaj dni vozili iz raznih krajev. Žrtve naj bi bile slovenske, hrvaške, srbske in nemške narodnosti.

Na podlagi izpovedi Vide Dular in ogleda na grobišču je naš predsednik Janez Lukač vložil ovadbo na tožilstvo v Slovenj Gradcu zoper neznane zločince.

Prepoved izkopov

Poslanci Zbora občin RS se pod vodstvom nekdanjega predsednika Ivana Bizjaka dobimo vsako leto na drugem koncu Slovenije; odvisno od pripravljenosti gostiteljev, da nas sprejmejo. Tako smo prišli tudi v Slovenj Gradec. Razkazali so nam vse znamenitosti. Od obeh cerkva, Sokličevega muzeja, občinske hiše do Preventovih obratov.

Po kosilu sem navzoče predstavnik občine vprašal, kje so locirana velika grobišča, ki so nastala od po vojni pobitih žrtev. Odgovora nisem dobil. Popoldne pa smo si ogledali obnovljeno cerkev sv. Jurija na Legnu. Obnova je v slovenskem merilu nekaj posebnega, saj so stare grobove, ki izvirajo iz 8. ali 9. stoletja, s pokojniki vred prekrili s steklom, ki nadomešča tla. Strokovnjak, ki nas je vodil, pa ni ničesar vedel o bližnjem morišču in grobišču nekaj tisoč žrtev.

Slovenj Gradec je res mesto OZN, saj je našlo tu svoj nasilni, poslednji počitek veliko pripadnikov raznih narodov. Po nekaj letih je gospa Dularjeva pisala naši komisiji za popravo krivic, da so imeli v Slovenj Gradcu pripravljeno vse – od dovoljenj, izvajalcev do denarja za izkop grobišča Žančani. Izkop naj bi vodil slovenjgraški sodnik. Dobil pa je telefonsko opozorilo z Vrhovnega sodišča RS, naj tega ne počne, drugače ga bo obravnavalo Vrhovno tožilstvo RS.

Janez Črnej